

Hälso- och sjukvårdsdirektör
Björn Eriksson

Region Stockholm och de privata vårdgivarna under och efter coronapandemin

Pandemin sätter sjukvården i Region Stockholm under stor press. De privata vårdgivarna står sida vid sida med den regiondrivna vården för att bekämpa smittspridningen, avlasta akutsjukhusen och vårda sjuka patienter, såväl coronadrabbade som övriga patienter i behov av sjukvård. I den här promemorian belyser Vårdföretagarna ömsesidigheten i det partnerskap som finns mellan regionen som huvudman och alla de vårdgivare som verkar på regionens uppdrag i pandemin.

Vårdföretagarna har varit och är angelägna om att den privat drivna sjukvården ska kunna bidra till regionens hantering av pandemin på, för vården i sin helhet, bästa sätt. Under de senaste månaderna har vi därför tagit bland annat nedanstående initiativ.

- 16-18 mars: Vårdföretagarna tillskrev alla landets regioner och kommuner, SKR, regeringen, IVO m fl om hur våra medlemsföretag kan underlätta, avlasta och ställa om verksamhet för att bidra i vårdens hantering av pandemin.
- 24 mars: Vårdföretagarna tog fram en vägledning med SKR för samverkan mellan regioner och privata vårdgivare under krisen, som ramverk för hur utökad samverkan bör gå till när det saknas i befintliga avtal. Där beskrivs bland annat förutsättningarna för hur privata vårdföretag kan bidra med personal, utrustning m m till den regionala sjukvården och regionens ansvar att ersätta stilleståndskostnader.
- 25 mars: Vårdföretagarna skickade en särskild skrivelse till hälso- och sjukvårdsledningen i Region Stockholm med anledning av ovanstående vägledning och vår uppfattning att regionen bör utgå från den i sin fortsatta dialog med vårdgivarna.
- 7 april: Vårdföretagarna tillskrev alla landets regioner om säkra den långsiktiga sjukvårdskapaciteten hos de privata vårdgivarna, så att de står redo att hjälpa till att möta vårdbehoven i krisens efterdyningar. Vi lyfte vidare exempel på lösningar från olika regioner.

Beslut/direktiv under pandemin av särskild betydelse för de privata vårdgivarna

Läget i stockholmssjukvården är mycket ansträngt under pandemin och det har krävts snabba och kraftfulla beslut om åtgärder från RSSL:s sida. Ett antal av dessa beslut påverkar de privata vårdgivarnas förutsättningar.

- 22-26 mars: Flera viktiga beslut fattas.

Beslut om samordning av primärvården i områdeskluster, med tydligt uppdrag att i samarbete ordna särskilda infektionsmottagningar för att minska risken för smittspridning bland patienterna. Samtidigt infördes en pragmatisk, tillfällig ersättningsmodell för mars och april, som garanterar mottagningarna en besöksersättning motsvarande den i februari.

Gällande specialistvården fattades beslut om att skjuta upp planerad vård, förutsatt det kunde ske utan allvarliga medicinska konsekvenser. Uppdragsändringarna var otydliga och vårdgivarnas osäkerhet om vad som gäller stor. RSSL:s besked var att vårdgivarna skulle planera för att ställa personal och andra resurser till regionens förfogande med 24 timmars varsel.

Medlemsföretag hos oss fick, från RSSL, en skrivelse med en form av "prislista" med en reglerad timpenning för avrop av den enskilda medarbetaren. Däremot fanns och finns inte något reglerat kring stilleståndskostnader mm. Därav den skrivelse som nämns ovan.

RSSL gav några större privata vårdgivare nya uppdrag för att avlasta akutsjukhusen med operationer inom olika specialiteter, samt geriatrik.

- 15 april: RSSL fattade beslut att med omedelbar verkan stoppa planerade ögonoperationer som kan anstå. Beslutet innehöll ingen reglering om ersättning till berörda vårdgivare som avtalsparter.
- 17 april: Möjligheten att beställa propofol begränsas till IVA-verksamheter i regionen, för att säkra tillgången till den mest akuta och imperativa vården.

Därtill har Folkhälsomyndigheten och Region Stockholm rekommenderat äldre personer över 70 år att undvika sociala kontakter för att inte utsätta sig för smitta. Antalet patientbesök i sjukvården har under perioden minskat kraftigt.

Privata vårdgivare bidrar med viktiga insatser

Vårdföretagarnas medlemsföretag i Region Stockholm bidrar med viktiga insatser under pandemin. Privata vårdgivare har ställt om och stängt ner verksamhet eftersom regionen behöver hjälp i det akuta läge som nu råder. Både större (som Aleris, Capio, GHP, Sophiahemmet) och mindre privata vårdgivare (som t ex Ryggkirurgiskt centrum) har ställt sjukvårdspersonal till regionens förfogande. Enligt uppgifter från den 15 april var det (vid det tillfället) närmare 450 läkare, sjuksköterskor, undersköterskor och andra vårdanställda hos privata vårdgivare som arbetade på regionens akutsjukhus.

Flera privata vårdgivare har tagit över akut kirurgisk verksamhet från akutsjukhusen för att avlasta. Några exempel är Ersta sjukhus, Sophiahemmet, Capio Artro Clinic, Art Clinic, Ryggkirurgiskt Centrum och GHP (frakturkirurgi, imperativ kirurgi och cancerkirurgi). Andra har öppnat geriatriska vårdavdelningar och särskilda avdelningar för äldre med coronasmitta för att avlasta, såsom Aleris Dalen och Handengeriatriken, Stockholms sjukhem, GHP och Capio Äldre och Mobil vård.

Representanter för såväl Remeo som Ersta sjukhus har varit nyckelpersoner i arbetet med att få sjukhuset i Älvsjömassan på plats på rekordfart. Flera privata vårdgivare har gjort insatser för organisationen av verksamheten där, samt inventerat utrustning och ställt den till regionens förfogande. Likaså har de inventerat skyddsutrustning och läkemedel och ställt detta till förfogande för regionen.

Många privata vårdgivare har snabbt anpassat sin verksamhet, själva eller i god samverkan med vårdgrannar, för att kunna möta sina patienter på sätt som minskar risken för smitta. Det har t ex handlat om att ordna särskilda infektionsmottagningar, medverkan i mobila team, verksamhet utomhus i tält/hytter och att snabbt ställa om till digitala vårdkontakter.

Principer för avtal och ersättning

Vårdföretagarna har förståelse för att det i det inledande krisläget inte har funnits tid att hantera samtliga avtalsmässiga frågor med de privata vårdgivarna. Vi befinner oss nu cirka två månader in i pandemin med väsentligt förändrade verksamhetsförutsättningar för sjukvården som helhet och för de privata vårdgivarna. Detta skapar en avsevärd press på de finansiella förutsättningarna som ökar i takt med krisens förlopp. Därför är det nu angeläget att etablera en ordning för att hantera dessa förändrade förutsättningar och säkerställa vårdkapacitet hos de privata vårdgivarna, bl a för att hantera den omfattande vårdskuld som har byggts upp och ökar under pandemin. Det är nödvändigt att det nu inleds en dialog mellan region och vårdgivare.

Vårdföretagarna förutsätter att Region Stockholm, som grund för dialog om ersättning med vårdgivare som har ställt personal till förfogande, använder den vägledning som SKR och vi gemensamt har tagit fram. I vägledningen slås följande fast:

"Om regionen och vårdföretaget inte på annat sätt kommer överens om en lösning ska, i de fall regionen nyttjar personal, material och/eller lokaler, regionen täcka direkta kostnader för de resurser som tas i anspråk. Detta ska ske till självkostnadspris.

Därutöver ska regionen täcka kostnader för sådant stillestånd som kan uppkomma som en direkt följd av att regionen under pandemin tagit vårdföretagets resurser i anspråk. Vårdföretaget har en skyldighet att själva så långt möjligt begränsa sina kostnader med anledning av stilleståndet..."

När det gäller regionens beslut att skjuta upp planerad vård, samt det senare beslutet att med omedelbar verkan upphöra med ögonoperationer som kan anstå, förutsätter Vårdföretagarna att regionen följer grundläggande avtalsrättsliga principer i relation till de privata vårdgivarna som avtalsparter.

- En första grundläggande princip i avtalsrätten är att båda parter ska vara avtalet troget, dvs det åligger båda parter att följa det som bestämts.
- En annan princip i avtalsrätten är att eventuella otydligheter i avtalet lastas den som har hållit i pennan, d v s i detta fall regionen som utformat förfrågningsunderlaget.
- En tredje grund i avtalsrätten är att eventuella ändringar och/eller tillägg i avtalen endast kan göras genom överenskommelse. Om regionen vill göra ändringar i eller säga upp vårdvalsavtalet ska därför en förhandling mellan parterna inledas.
- En fjärde princip i avtalsrätten är att den part som åberopar en befrielsegrund i avtalet ska vidta skäliga ansträngningar för att mildra omfattningen och effekten av den.

På flera stora områden har den pågående situationen fått kraftig påverkan på verksamheten och där ersättningsfrågan behöver hanteras. Det gäller t ex geriatriken där vårdgivarna, på uppmaning av regionen, snabbt ställt om resurserna och skapat extra beredskap för att kunna hantera ett förväntat ökat och förändrat patientbehov.

Vårdföretagarna och våra medlemsföretag i regionen ser det som synnerligen angeläget att regionen, mot bakgrund av den uppkomna situationen och de direktiv som regionen har fattat beslut om, påbörjar dialogen med sina avtalsparter och i denna dialog följer den mellan Vårdföretagarna och SKR framtagna vägledningen och övriga avtalsrättsliga principer, för att gemensamt hitta en konstruktiv lösning. Våra medlemsföretag verkar brett inom regionvården i Stockholm och konsekvenserna av pandemin och de av Regionen och myndigheterna fattade omställningsbesluten har skapat olika effekter och konsekvenser i företagen. Det är därför av stor betydelse att i dialogen med aktörerna beakta detta.

Säkra långsiktig vårdkapacitet och planera för ordnad återgång för att snabbt kunna hantera vårdskulden

När pandemin är över kommer det finnas ett stort uppdämt behov av vårdinsatser bland regionens patienter. Vårdskulden blir allt större. Enligt Svenskt perioperativt register, Spor, har antalet operationer i landet minskat med 74 procent mellan vecka 3 och vecka 15. För tillfället ställs omkring 7 000 operationer i veckan in. Därtill har mängder av patientbesök och andra vårdinsatser skjutits upp. Det är viktigt att vi redan nu gemensamt påbörjar planeringen för hur vi ska kunna ge dessa patienter den vård de behöver men under en tid inte fått, så att vi så snart det är möjligt kan möta de patientbehov som finns och som nu inte möts.

Flera regioner har fattat strategiskt viktiga beslut för att säkra att vårdkapaciteten hos de privata vårdgivare som verkar på regionens uppdrag i specialistvården finns kvar, så att de står redo att snabbt hjälpa till att möta vårdbehoven i krisens efterdyningar.

Region Uppsala: de privata vårdgivarna, i såväl primärvård som specialistvård, får förstärkt ersättning för mars, april och maj motsvarande den ersättningsnivå som de hade i januari.

Region Skåne har beslutat om temporär ersättning till privata vårdgivare (verksamma enligt LOV, LOU och IOP) i primär- och specialistvård. Det sker i form av ekonomisk garanti motsvarande 85 procent av den ersättning som betalades ut för samma månad förra året. För nystartad verksamhet gäller andra regler.

Region Västernorrland har ändrat sin ersättningsmodell för vårdcentralerna helt till kapitering under resten av 2020, vilket ger stabila planeringsförutsättningar för verksamheterna.

Region Stockholms beslut att garantera husläkarmottagningarna en nivå motsvarande februari månads nivå vad gäller ersättningen för mottagningsbesök är ytterligare ett sådant pragmatiskt beslut.

Det behövs liknande beslut för geriatriken, den planerade specialistvården och rehabiliteringen i Stockholm för att säkra att sjukvårdsverksamheten klarar av att brygga över krisen. Många av våra medlemsföretag har fått mycket stora intäktsbortfall.

Vårdföretagarna har förståelse för att regionen är upptagen med att hantera den pågående krisen. Behovet av de privata vårdgivarna som regionens partners i hälso- och sjukvården kommer att vara större än någonsin när den värsta fasen är över. Våra medlemsföretag finns vid regionens sida och vill bidra till att vi ger patienterna den vård de behöver, både coronapatienterna och de patienter som har andra behov, både nu under pandemin och framåt. Det ligger såväl i regionens intresse som i medlemsföretagets att, i dialog mellan parterna, planera för en ordnad återgång och säkra att vårdgivarna har kapacitet att snabbt komma igång och bidra till att arbeta bort vårdskulden.

Vårdföretagarna och våra medlemsföretag önskar gärna vara delaktiga i det uppdrag som Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har fått att analysera konsekvenserna av coronapandemin på hälso- och sjukvården och ta fram förslag till plan framåt.

Ytterligare behov av insatser från privata vårdgivare?

I den mån det finns ytterligare önskemål och förväntningar från regionen om vad privata vårdgivare och Vårdföretagarna kan göra för att bistå inom ytterligare områden eller på ett annat sätt tar vi gärna emot dessa och ser fram emot en dialog kring hur vi bäst kan göra detta. Vi ser fram emot att bidra i det fortsatta arbetet med att skapa förutsättningar för en god, säker och effektiv vård för regionens invånare både på kort och på längre sikt.

Kontakt:

Karin Liljeblad, näringspolitisk expert Vårdföretagarna

karin.liljeblad@vardforetagarna.se

mobil: 072-552 66 35